

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonsági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314 900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök,
Ilkey László székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f.
Vécsey Frigyes máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, min a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük.

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya, mint ezt már az elmúlt számban is jeleztük volt, vasárnap, december 15-én délelőtt 9 órakor rendes havi ülést tart az egyesület helyiségeiben.

Az ülés tárgya leend: folyó ügyek megbeszélése és elintézése.

Figyelmeztetjük a választmányi tagokat, hogy a legutóbbi választmányi ülésben hozott határozatból kifolyólag külön meghívók ezen ülésekre többé szétküldetni nem fognak, hanem a választmányi tagok a lap útján többször egymás után közzé teendő hirdetmény útján fognak csak az ülések idejéről értesítettetni.

Tagok gyűjtése. Az egyesület igazgatósága nagyon időszerűnek véli, hogy a tagok figyelmét ismételve és ezuton is felhívja tagok gyűjtésére. Ránk köszöntött mindenfelé a tél, még pedig elég nagy szigorúsággal. Tudjuk mindannyian, de legkivált a vasuti tagtársak, hogy ez annak az évszagnak a kezdete, amikor a vasuti embernek az élete — a szó szoros értelmében véve — csak máról

holnapra való. Katona a háboruban nem mindig hull olyan szaporasággal, mint ahogyan pusztul a vasuti ember a téli szolgálat viszontagságai közepette.

Ilyenkor lelkiismeretbéli kötelessége minden vasutasnak, hogy ne csak maga járjon elől jó példával, hogyan kell a családot netáni szerencsétlenség esetére a nyomortól megvédeni; hanem járatanabb, tapasztalatlanabb társát is ki kell oktatnia, hogy *milyen nagyon közel laknak itt*, ennél a szolgálatnál, *egymáshoz az élet meg a halál*. Éppen ilyenkor, a zord idők kezdetén, kettős kötelessége minden embernek, minden családapának, hogy életét bebiztosítsa. Hát még mennyire kötelessége ez a vasuti embernek!

Most van a legfőbb ideje, hogy egyesületünk tagjai a maguk ismerősei és barátai körében ismertessék egyesületünk áldásos működését! Most van az ideje, hogy nemcsak önmaguk érdekében, nemcsak az egyesület érdekében, de felebaráti kötelességből is tagjaiul nyerjék meg a »Kitartás«-nak rokonaikat és barátaikat.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 47. számában kimutatott segélyösszeg 16.650 korona

Ujabb segély:

1110. Vetlényi Antal, távirda-felvigyázó, Arad, neje halála után 300 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 47. számában kimutatott segélyösszeg 14.926 korona 66 fillér.

Betegsegélyek.

Lapunk 47. számában kimutatott segélyösszeg 5445 korona.

Egyesületünk értéke.

I.

Valahányszor szó esik egy egyesületnek a működéséről, mindig akadnak annak dicsérői, de akadnak gáncsolói is. Ami jó egyiknek, az nem tetszik a másiknak és viszont. Persze; hiszen semmi sem tökéletes a nap alatt, hát miért létezzék egy olyan egyesület, amelyik tökéletes a maga nemében?

A mi egyesületünk is így van a világgal. Az egyik dicséri, a másik szidja. Örvendetes jelenség azonban erre a mi egyesületünkre nézve, hogy nem azok szidják, akiknek dolguk van vele, akik tehát annak tagjai, hanem azok, akik távol állanak tőle s a működését nem ismerik, mert nem ismerhetik.

Álljunk csak szóba egy kissé ezekkel.

Egyiknek nem tetszik, hogy a végleges tagsági jogosultság miért kezdődik csak a második esztendőben? Miért nem mindjárt a belépés alkalmával?

Igen egyszerű oknál fogva. Azért nem, mert minálunk az együletbe való felvétel alkalmával nincsen előzetes orvosi vizsgálat. A mi tagjaink felvételnek az egyesületbe anélkül, hogy egészségi állapotukról más bizonyosság feküdnék előttünk, mint a saját nyilatkozatuk. Mivel azonban nagyon is köztudomásu dolog, hogy az ilyen bevallások nem minden esetben történnek lelkiismeret szerint, gondoskodni kellett valamely módról, amelyikkel a hamis bevallások okozta károktól az egyesület megóvható legyen. Azt hisszük, hogy nem sokat kell magyaráznunk, mik lehetnek ezek a károk: az, ha beteg emberek vétetik fel magukat az egyesületbe, akik már magukban hordják a halál csiráját. A felvételi lapba beírják az ilyenek, hogy egészségesek, hogy nincsen semmi bajuk; pár hétre vagy hónapra rá pedig meghalnak s az egyesület fizetheti a hamisság árát. Ennek csak akként lehet elejét venni, ha egy bizonyos tartamu próbaidő tüzetik ki a felvételtől a tagsági jogosultság kezdetéig. Az ilyen próbaidő pedig nem lehet kevesebb, mint egy év. De viszont érte annyit fizettetni, mint amikor már jogokat is élvez a tag, nem lehet. Ezt mindenkinek be kell látnia.

A másiknak nem tetszik az, hogy nem tudja, vajjon az ő kötvénye bizonyos esztendők múltán ér-e majd valamit és mennyit?

Erre már ismételtelen megadtuk a választ. A mi egyesületünket nem töképezés emberek alapították, akik a tagok befizetéseiből kamatoztatják a maguk részvényeit. Szegény emberek fillérei gyűlnek itt össze, hogy alkalom-

adtán, amikor a sors lesujt közéjük, az, akit baj ért, segélyt találjon a maga számára. Haszonra itt, minálunk senki nem dolgozik; előnyeiket az egyesületnek csakis azok élvezik, akik befizetéseik révén tagjai az egyesületnek. Az egész tőke az ő számukra gyűlik, annak kamatai az ő vagyonukat gyarapítják. Csekély és mellőzhetetlen kiadás az, amit a kezelési költségek felemésztenek. A tulajdonképeni, az igazi kiadásainkat a tagok segélyezésére fordított összegek képezik, amelyek azután viszont már igenis nagyoknak mondhatók.

Egy egyesületnél, amelyik ilyen alapon épült és kezdte meg a maga működését, nemcsak nehéz, de igen merész dolog lett volna már előre kimondani, hogy a kötvények mikor és mennyit fognak megérni? Hiszen még azt sem lehetett akkor egész bizonyossággal tudni, amikor az alapszabályok készültek, hogy életképes lesz-e az egyesület? Hogy lesz-e annyi tagja, hogy életképes tudjon maradni! Mert sok függ ám attól, hogy ötszáz tagja van-e egy ilyen egyesületnek, vagy tizezer!

Itt, ezzel a kötvény-értékesítési kérdéssel nem lehetett előbb foglalkozni, amíg a fejlődés iránya nyilvánvaló nem lett. Mihelyt ez megvolt, a kérdés önmagától felszínre került s az egyesület vezetősége maga ragadta meg az alkalmat, hogy vele behatóbban foglalkozzék. Aki figyelemmel olvasta a lapot, meggyőződhetett erről. Mindenkit, aki érdeklődik a dolog iránt, immár megnyugtathatunk, hogy az a napirendről levétni többé nem fog. Ellenkezőleg. A jövő közgyűlésnek már kész tervezet lesz módjában elfogadni, hogy a kötvények mennyi évek után mennyi készpénz-értéket képviselnek.

Meg vagyunk győződve róla, hogy ezzel legjobb bizonyosságát adjuk komoly törekvéseinknek és hogy ez nagyon sok barátot, tagot és támogatót fog szerezni az egyesületnek. Akit netán csak ez a körülmény tart vissza az egyesületbe való belépéstől, azt is bizvást megnyugtathatjuk, hogy bátran beléphet, mert ez az akadály is meg fog szünni néhány hónap múltán.

A harmadiknak az a kifogása, hogy nagyon sok az, amit tagsági díj czimén havonta be kell fizetni.

Hát erre mondunk valamit. Tessék jól megfigyelni és megszivlelni. — Ha mindazok, akik sokallják ezeket a tagsági díjakat, belépnének az egyesületbe, hamarosan annyian lennének, hogy ezeket a tagsági díjakat tetemesen lejjebb lehetne szállítani. Igaz, hogy a mai viszonyok között nagy pénz ez a havi tagsági díj! Ámde tessék csak körülnézni,

hogyan hol, melyik egyesületben fizetnek kevesebbet? Azután — ami a fő — tessék meg nézni azt is, hogy hol, melyik egyesületnél nyújtanak a tagoknak annyiféle és oly nagy kedvezményeket, mint minálunk, ezért a befizetésért! Hiszen eléggé jellemző ezekre a kedvezményekre, meg a mi egyesületünkre, hogy ellenségeink, mikor már más gáncsolót nem találtak bennünk, azzal állottak elő, hogy mi többet ígérünk, mint amennyit az első esztendőben be tudnánk tartani! A következők mutatják, hogy kinek volt igaza. Nekünk-e, akik már harmadik esztendeje működünk — évről-évre növekvő eredménnyel; avagy gáncsolóinknak-e, akikből az irigykedés, a csunya konczkérdés beszélt akkoriban.

Egyelőre ennyit a dolgról. Jövőre a többieket vesszük egy kis bírálat alá.

Kelet-India és népe.

Dr. D. T. után.

Gőzösünk január 4-én indult el Southampton kikötőből Alexandria felé s Suezben egy másikra rakodtunk át s február 13-án este a bengáliai öbölben vetettünk horgonyt. A következő reggeli órákban beállott a dagály, mely bennünket szerencsésen utunk végére juttatott.

Kalkutta a Hugli folyam balpartján fekszik, nyolczvan tengeri mérföld távolságban a bengáliai öböltől. Ez az öböl befogadja a Himalájában eredő Ganga folyam valamennyi ágazatait és a Tibetből jövő Brahmaputra vizeit. A vidék *Kalkutta* felé posványos, alantas alluviális lapály, tropikus növényzetben gazdag.

A fővároshoz közeledvén a partokat pálmákkal és egyéb délszaki növényekkel látjuk elelve, a tulsó parton van a kormány terjedelmes fűvészkertje, mely Kelet-Indiának legtekintélyesebb botanikai intézete.

A kikötőnél kezdődik a külváros és a bambusz, fügefá és pálmák között épült szép emeletes házak eléggé tanuskodnak az itt lakó benszülöttek és európaiak vagyonságáról.

Kalkutta városa nagy terjedelmű gyepes térségen áll. Monumentális épületei nagyszerű félkör alakjában vannak kiépítve: közepén az alkirályi palota, jobbra a székesegyházzal, balra a törvényszéki és más állami épületekkel. Ugyancsak itt van a William-erőd is, mely az angolok első letelepedése óta mindig nagy szerepet játszott a történelemben.

A XVIII. század elején három szegényes indiai falucska jelezte azon eredeti helyet, melyen ma a közel egy milliónyi lakost számláló székváros terül el, s ez a »City of Palaces«, a paloták városa. Az angol kereskedők a *Delhi*-ben székelő Aurungzeb mogulnak fiától, *Azim* hercegtől vásárolták meg ama három kis helységet és első gondjuk volt biztonságuk végett eme helyen erősséget építeni, melynek birtokát felszázadon keresztül háborítlanul élvezték. De 1756-ban *Suraj-ud-daula*, Bengáliának mohamedán uralkodója bevette az erősséget és benne 146 európai foglyot június 20-án egy olyan szűk kazamata-üregbe záratott, hogy a tikkasztó nyári

éjen át a foglyok legnagyobb része megfúlt s másnap virradóra csak 23-an maradtak életben.

Ez az esemény a történelemben a »Kalkuttai fekete barlang« nevezete alatt van följegyezve.

Az erre következő 1757-ik év január havában *Clive* tábornok visszavette a William-erősséget s öt hónappal később kivivta a döntő csatát Plassen rónán, miáltal vége szakadt a mohamedán uralomnak alsó Bengáliában. Ezen naptól fogva kezdődik az angol hatalomnak fokokénti gyarapodása, mely végre megalkotá a keleti nagy birodalmat s az angolok uralma alá helyezé 250 millió embernek a sorsát. A kelet-indiai angol birtok körülbelül oly nagy mint Európa, kivéve az orosz birodalmat.

E világrészben egy idegen elem gyakorolja az uralmat, mely a nőket és gyermekeket is beleszámítva alig tesz ki 250 ezret. Azon gyakran fölmerülő kérdésre, hogy 60 ezer európai katonával mi módon bír az angol 250 millió lakosság felett uralkodni, a válasz az, hogy bizony nem erőszakkal, mert ily módon európainak Indiában boldogulni nem lehet. Az angolnak inkább az volt a feladata, hogy reáparancsolja a békét az egymással viszálykodó uralkodókra és népekre, s hogy megszüntesse az ellenségeskedést a különböző vallások követői között, s megóvja a birodalmat kívülről jövő megtámadások ellen.

A lakosság számát tekintve az angolok közvetlen hatalma alatt áll 190 millió, a felig független benszülött 13 uralkodó és kormány alatt 56 millió él. Ezek között a főrangú kaszthoz (a bráhmán és rajputhoz) 21 és fél millió tartozik, az őslakók vagy hinduk száma 184 és fél millióra tehető s végül 50 milliót a mohamedán lakosság tesz ki. Az európaiak száma 246 ezer, bele nem értve a 38 ezer félvérűt. Kelet-India három kormányzóság alatt áll s ezek mind az alkirály fenhatósága alatt vannak.

Vannak ugyan francia és portugál birtokok is a tengerparton, melyek azonban kis területüknél fogva nem jöhetnek számításba.

Tropikus éghajlata három meghatározott, egymást szabályszerűen követő évszakra oszlik, ugyanint a forró és szárazra, mely február második felétől június első hetéig tart; a nedvesre és forróra mely júniustól október közepéig és végül a hűvösre, mely a többi hónapokon keresztül tart.

A forró évszak alatt a hőmérő *Kalkuttában* 30—35 Celsiusra, *Sinah* és *Baluchistán* határában azonban 50—55 fokra is felszökik, de *Simlá*-ban s más himaláyi állomásokon a nyári hónapokban a miénkhez hasonló kellemes léghőmérséklet uralkodik.

Az esőzések mennyisége is igen változatos. *Sinah* tartományban például alig esik eső egész éven át, ellenben *Cherrapunji* állomáson, a Himaláják délkeleti sarkán, az esőmérő öt-hatszáz hüvelyknyi csapadékot jegyez fel évenként.

Az idények lefolyása tehát ezen terjedelmes birodalomban igen változatos.

Kelet-India másik nevének *Hindustán*-nak, azaz Hinduk hazájának eredetét az Indus folyammal hozzák kapcsolatba.

Geografiai alakja háromszöget ábrázol, melynek alapvonala éjszakon a Himalája láncolatára dül, csücsa pedig a Komorin-fokban hegyeződik. A háromszög nyugoti oldalának nagy részét Arábia tengere, keleti részét pedig a bengáli öböl s az indiai oczean vizei mossák.

Kalkutta a tengerparthoz való közelsége miatt

gyakran ki van téve pusztító cyklonoknak, amidőn ezrekre menő ember és állat, mértföldekre terjedő termékeny területek esnek áldozatul. Ily pusztítás eredményeinek szentanuja voltam egyszer, amidőn a fővárosban 563 kőépület jelentékenyen megsérült, 102 épület pedig összedőlt és 40 ezernél több cserép és szalmafedelű indiai ház valósággal megsemmisült. A kikötőben 195 hajó közül csak 23 maradt épségben, 31 nagyobb hajó pedig teljesen elveszett, a szép fasorok a folyam mindkét partján, különösen pedig a botanikai kertben, tönkrementek.

Rendes körülmények között s kedvező időben a város utcáit mindenféle a benszülöttek élénk néptömege lepi el, s közöttük a bráhmán és a ksatria kasztbeli tünik fel leginkább.

Az idegen, aki először találkozott ezen nemes fajjal, lehetetlen, hogy elfelejtse azt a benyomást, melyet e nép szép termete és értelmes kifejezésű arcvonásai gyakorolnak reá. A bráhmán és a rajput lépése mindig méltóságteljes, bőrszínük is világosabb mint az alsórangu kasztbeli hinduké, mondhatnók nem sokkal barnább mint a déli Európában lakó nemzeteké. A felső tartományokban lakó hindu jó katona, erőteljes, tevékeny és kitartó, szereti a testgyakorlatokat s nagy fáradalmakat is elbir.

Alsó-Bengália népe ellenben puha természetű és szereti a békeséget. Valahol föl is van jegyezve, hogy ez még sohasem adott katonát az angol hadseregnek. Jellemző példabeszéde azt mondja: »Jobb sétálni, mint futni; jobb ülni, mint állni; de legjobb kényelmesen heverészni«.

Délre a Komorin-fok felé a nép sokkal barnább, sőt némely helyen majdnem olyan fekete mint a néger; különben a hindu arcvonása és haja olyan, mint az európai emberé: azonban magától értetődő, hogy annyiféle eredetű és szokású népfaj közt s oly változatos éghajlatu területen a népesség sokféle volta egészen természetes.

A családi élet viszonyait Kelet-Indiában európainak igen nehéz tanulmányozni, mert a vallás és a kasztbeli előítéletek átléphetlen határt vetnek a szívélyes és fesztelen közlekedés gyakorlatának.

A keresztény ember saját egyéni tapasztalásból mit sem tudhat meg a hinduk családi berendezéseiről, mert meg nem engedik, hogy résztvehessen életüknek azon különféle viszonyaiban, melyek egyedül képesek az emberi jellem gyöngédebb vonásait feltüntetni. A hindu nép megítélésénél sokszor fonákul és igazságtalauul jár el az idegen s minél járatlanabb viszonyaik ismeretében, annál nagyobb lármával szokta hangoztatni véleményét. Pedig az emberi nem hihetőleg e néptől vette a polgárosodás első lendületeit. Nagy Sándor, amint az Indus folyam partjaihoz ért, nagy terjedelmű országokra, bölcs valóságoktatókra és szervezett kormányokra talált itten,

Megasthenes görög követ és történetíró említi, hogy a bráhmánok tudománya s önzetlen szigoru viselete nagy benyomást tettek reá, s nem tudja eléggé csodálni azt, hogy amidőn a görögök államai-ban a helóták törvényesen megállapított közintézményt képezték, Indiában rabszolgaságra nem talált. A nőknek szeplőtlen viseletéről, a férfiak bátorságáról dicsérőleg emlékezik meg. Megasthenes azonban hét kasztot emlit, de hibásan, mivel *Menu* az ősrégi törvényhozó csak négyet alapított.

A kasztintézmény több mint háromezer év óta tartja magát Kelet-Indiában s annyira gyökeret vert a hindu nép életében, hogy azt semmiféle politikai

vagy vallásbeli változás, sem a mogul-tatórok pusztításai, sem az afghan vagy egyéb mohamedán hódítók uralma, sőt a keresztény vallás befolyása sem bírta megdönteni.

Európai eszmékben nevelt szemlélő sehogys sem bírja felfogni, hogy oly értelmes nép, mint a hindu, a kasztok rideg korlátait türi. Az angol kormányoknak ez gyakran nagy akadályokat gördít útjába a nyugati eszmék terjesztésénél, mert a kasztok törvényei szigoru szabályok alá vetik a mindennapi élet legjelentéktelenebb viszonyait is, és a vallás parancsainak teljesítése a kasztszabályok szigoru magatartásában összpontosul. A bráhmán pap csak azt tartja vallásos jó hindunak, aki saját kasztjához szigoruan ragaszkodik; máskülönbben hitének dogmái körül a hindu vallás igen türelmes.

Papi tisztiséget ugyancsak az végezhet, aki bráhmánnak született, de az alsóbrangu kasztoknak tagja lehet akárki, ha a bráhmánok papi felsőbbségét elismeri és a kaszt szabályait megtartja.

Az őstörvényhozó, mint már említve volt, négy kasztra osztotta a népet azon hit alapján, hogy valamint az állatokat különféle nemek, úgy az emberek is külön osztályok szerint teremtette az istenség és miután minden egyén egy kasztba lett beleteremtve, haláláig abban kell maradnia, mert ez a születés által meghatározott társadalmi viszonyoknak az egyedüli alapja. A hinduk szent iratai a négy *Veda*, melyek régiebbek mint *Menu* törvénykönyvei, vagy a brahmaismus.

Kasztjaik a következők:

1. A *bráhmán* vagy papi kaszt a teremtett lények legmagasabbjának tekintetik, a fejedelmek is legnagyobb tisztelettel tartoznak viseltetni iránta. A bráhmán személye szigoru törvények által van védve e földi életben is, a jövőre nézve pedig bántalmazói örökké tartó kárhozatot vonnak magukra. Tiltva van a bráhmánnak alacsony szolgálattételre szegődni, vagy alamizsnát elfogadni, mivel kellő ellátásáért az államnak és az ország nagyjainak kellett gondoskodniok; papi teendőiért illő jutalomra tartván számot.

A bráhmánok voltak mindenkor a szanszkrit nyelven írott szent Védák értelmezői; egy szóval régente ők voltak kizárólagosan az írástudó és tanult osztály a társadalomban.

2. A második rend a *Ksatria*, vagyis a katonai kaszt. Sokkal alantabb áll ugyan az előbbinél, mindamellett kellő tiszteletben részesül, miután ezen két felső kasztnak érdeke abban állott, hogy egymás befolyását biztosít-ák. A fejedelmek és a miniszterek ezen osztályhoz tartoztak, egyszóval a kormányzás és a végrehajtó hatalom ezen kasztnak volt feladata és születési kiváltsága. A törvény magyarázata a papok körébe tartozott ugyan, de az állam dolgaiba való beavatkozástól a papi kaszt teljesen ki volt zárva.

3. A harmadik kaszt neve *Vaisya*, vagyis a kereskedők osztálya. Hogy ezen kasztnak rangja nem állott valami magasan, bizonyítja a következő rendelet: »ha a bráhmán vendégszeretetet gyakorol, kötelessége, hogy a Vaisyával is éreztesse jószívűségét s engedje meg, hogy étkezhessék a papi családokkal«.

Ezen kasztba tartoznak a kézművesek, a földművelők, állattenyésztők és a tőzsérek.

A 4-ik, a *Sudra* vagyis szolgálai kasztnak köte-

lességévé van téve a felsőbbbrangu kasztok, de különösen a brahmánok kiszolgálása.

Manap csak a brahmán és a katonai kasztnak egyik osztálya a Rajput (királyfi osztály) tartotta fenn kasztját eredeti tisztaságában. A hindu nép tömege annyira összevegyült, hogy ma számtalan alkasztokra oszlik szét; azonban a saját meghatározott körében mindegyik igen szigorú rendszabályokat tart fenn.

Saját kasztján kívülvel házasságra lépni minden hindunak tiltva van.

Az étkezési szabályok ma sokkal szigorubbak mint a régi korban voltak. Azon elvből kiindulva, hogy az étel minősége visszahat a vér tisztaságára, meg kellett határozni, hogy minő ételeket szabad élvezni, hogy kell azokat elkészíteni és kinék társaságában elfogyasztani. A két első kaszt egyáltalában nem él husétellel, tehénhúst enni pedig a legnagyobb bűnök közé tartozik. Ha egy alsó kasztbeli egyén a brahmán vagy ksatria életét kezével megérinti, vagy ha az étkező előtt történetesen elmenő európai embernek csak árnyéka is az ételre száll, abból főrangú hindu többé enni nem fog, mert azt hiszi, hogy vére az így megfertőzött ételtől megszeplősítették, ami nemcsak ezen a világon volna ártalmára, de lelki üdvösségére is káros hatást gyakorolna.

A foglalkozásra vonatkozólag a fiú köteles apja foglalkozását folytatni, csak a brahmán vállalhat alsóbbbrangu foglalkozást is.

Nagyfontossága a temetkezési szertartás szabályszerű véghezvitele, a *Sraddha* vagyis a gyászviselés.

A brahma-hit szerint az elhunynak tulvilági boldogsága a lélekvándorlás rendszeres elfogadásától feltételeztetik, ez pedig attól függ, hogy az örökösök szabályszerűen jártak-e el a végtisztességnél; mert a hindu hite szerint nem elég, ha a tetem a máglyán elégett; még az engesztelő áldozatokat is végbe kell vinni, különben a lélek nem képes elválni a hamvaktól és a máglya helye körül mint kísértet bolyong.

A tropikus égalj alatt a végbomlás tünetei gyorsan beállanak, tehát a tetem elégetése késedelmet nem szenvedhet. A halotti kísértet tehát megindul a Ganga, vagy valamely más szent folyam partjai felé. Elöl mennek az énekesek, utánuk zilált hajzattal a női rokonok lépdelnek, sikoltozva és jajveszékelve. Ezután hozzák a kasztbeliek a tetemet s mellette a szent tűz paraszát. Azután a firokóok következnek kezeiket a halottas nyoszolyára ámasztva és két kerekesszekereken mennek a többi rokonok.

A máglyát a legközelebbi firokon meggyújtja és az elhamvadás mindnyájok szemeláttára történik. Az örökös egy földreterített gyékényen tíz napig mozdulatlanul ülve marad és csak azután tér vissza rendes foglalkozásához.

A buzgó hindu a legnagyobb csapásnak tartja azt, ha valamely akadály miatt a halotti szertartások meg nem tarthatók, mert a bolygó lélek gonosz kísértetté változik ilyenkor és azzal bosszulja meg magát, hogy az élőkre bünt és gonosztságot halmoz.

A kasztvesztés a hindunál polgári és társadalmi halált jelent. A vétkest csak a reamért bűnhődés eltelté után veszik vissza kasztjába.

Ilyen a hindu társadalom képe. A hindu nem törődik azzal, hogy ki kormányozza szülőföldjét, mig nem háborgatják kasztját, s ezért oly könnyű az angoloknak aránylag csekély katonasággal ezt a rengeteg országot megtartani.

A kártya történetéből.

Az első kártyajátékot I. Eduard angol király hozta magával keletről 1272-ben, kereszteshadjárata alkalmával s naplójában »négy király« című játék gyanánt emlékezik meg felőle. Valószínű, hogy az arabok találták ki ezt a játékot is s onnan került a bizanciához. A játék különösen a spanyoloknál terjedt el s az általuk megállapított elnevezések: Primeros (most terz major), Spadilla, Mamilla, Matador, Basta stb. egész Európában meghonosodtak. 1388-ban I. Károly kasztíliai király már rendeletileg tiltotta el a kártyázást.

Régebben azt hitték, hogy a kártyázást Gringonneur Jakab találta fel 1393-ban, Párisban, az elmebeteggé lett VI. Károly szórakoztatására. Annyi tény, hogy ő is ismerte s a király kiadási jegyzékében előfordul három csomag aranyozott, különböző színű, czimerekkel s jeligékkel díszített kártya. Gringonneurnak tulajdonított kártyákból 17 darabot még most is őriznek a párisi nemzeti könyvtárban: a kártyák $6\frac{1}{2}$ hüvelyk hosszúak, $3\frac{1}{4}$ hüvelyk szélesek, de a rajtok levő rajzok már hasonlítanak a most szokásban levőkhöz. Mindenik rajz egy-egy kis kép, mely nagyon tanulságos ama kor öltözékei tekintetében is.

Láthatók rajtok a pápa császár, remete s a nap, hold, erő, mértékletesség, igazságosság, a halál stb. allegoriái nagy naivitással vannak rajzolva. Így például az erőt egy hatalmas nő képezi, ki egy vastag botot úgy tör ketté, mint valami nádat; a »mértékletesség« bort tölt egyik palaczkból a másikba, de maga nem kóstolja meg; a »halál« kísérteties paripán lovagol s mindent lekaszal, öregot, ifjat, nagyot, kicsinyt, gazdagot és szegényt. A nap dolgozó parasztnőre süt, ki a forró sugarak miatt feltűnően izzad.

VII. Károly idejében († 1461) találták fel a piquetet s azóta vannak a most is használatban levő alakú és nagyságú kártyák. Az alakoknak és jeleknek is akkor adtak szimbolikus jelentést. A tréfle (lucerna, löhere, ma treff név alatt) arra emlékeztette a játszót, hogy a hadvezér soha se vigye csapatait oly vidékre, ahol a lovak számára nincs takarmány. A Pique és a Carreau fegyverek jelvényei, egyik a dárdaé, a másik a mellvérté. Carreaunak hívták ugyanis az oly nyilakat, melyeket lövésnél a mellvértéhez tettek. Coeur jelentette a harcosok bátorságát. Az ász (a magyar kártyában: disznó) volt az első kártya, mely a királynál is többet ért, mert pénzt jelentett, tehát azt az eszközt, mely nélkül királyok sem képesek háborút viselni. A királyok legrégibb alakjai voltak: Dávid, Nagy Sándor, Caesar és Nagy Károly. Azután jöttek Argine (Tréfle-dame, Anjou Mária arczképével, Rachel Sorel Agnes arczképével, ki tudvalevőleg VII. Károly kedvese volt, Pallas (Pique-dame) D'Arc Johanna képével s végül Judith (Carreau-dame) Jámbor Lajos neje arczképével.

A Valet (szolga, most közönségesen: paraszt) Franciaország nemességét ábrázolta. Az elnevezés nem volt lealacsonyító, mivel a lovaggá ütés előtt

mindenki Valet volt. Ezek képein az akkori harcosok jelmezei voltak láthatók.

Fővonalasokban a kártyák tovább is ugyanazok maradtak. A németeknél is a katonaság volt főhatással a kártyaalakokra. A hercegek ruháin, eszímáin s nyakán lógó csepenyűk a kártyán a nemesség jelvényei lettek. A szív a német kártyán a főpapságot ábrázolta, a zöld megfelelt a tápláló polgári rendnek, a makk a földművelést jelképezte. A »trompf« elnevezés a diadaltól (trionphe) ered. A makkfelsőt »Wenzel«-nek, a zöld felsőt »Sebastian«-nak vagy röviden »Bast«-nak nevezték. A dísznő az országot ábrázolta, a felsők a választó fejedelmeket, az alsók a rendeket, a többi lapok a népet.

A kártyázás eltiltására nézve már a XIV-ik századból számos rendelet maradt fenn. Jellemző II. Albert császár rendelete, melyben többek közt így szól: »Senkinek sem szabad nejét, fiát vagy testének egy részét eljatszani.«

Kezdetben minden kártya kézimunka volt, szabad rajz és színezés s ez igen természetesen drágává tette a kártyát. Bécsben 1444-ben a kártyafestőknek külön czéhe alakult. Mint drága eszköz, nemcsak ajándék volt, de kelengyerész is. 1474-ben Mantuai Borbála, Würtemberg gróf neje, menyasszonyi ajándékkul kapott egy tuczat kártyát, melyet még most is őriznek a stuttgarti régiségtárban.

A tizenötödik század kezdetén feltalálták a fametszést s azóta a kártyát, sajtón sokszorosítva, olcsóbban árulják. Abból az időből egy pár minta változatlanul maradt, így a whist-kártyákon még ma is divatosak a szegletes alakok, melyek az első piquetalakok utánzatai. Sokkal újabbak a tarokk-kártyák, melyek szintén Franciaországból terjedtek el Európán át. Az ugynevezett »Spadi-kártyák« jelenleg már csak Csehország egy részében s Olaszországban használnak. Nagyon elterjedtek a svájci alakok: Tell, Gesster, Winkelried, Stauffacher s bizony sok félművelt országban nem Schiller tragédiájából s Rossini operájából, nem is a történeti könyvekből, hanem a kártyákról lett ismertté a svájci szabadsághős, Tell Vilmos neve.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Vasuti hírek. Debreczeni üzletvezetővé az országgyűlési képviselővé megválasztott Dobieczy Sándor helyébe a kereskedelmi miniszter Tolnay Kornél főfelügyelőt, az eddigi balparti üzletvezető-helyetttest nevezte ki.

A november 25-iki 305. sz. személyvonatnál egy utasnő Pásztó és Apcz-Szántó állomások között a kocsiból kidobta féléves gyermekét. A csecsemő szörnyet halt. Mikor a gonosz, lelketlen anyát Hatvanban el akarták fogni, az úgy eltűnt hogy nem tudtak többé reáakadni.

A szigetvár-kaposvári vonal mentén fekvő Terecsény-pusztá közelében lakó pálya-őrt, Medve Ignácot november 25-én este valamely haragosa kihívta az őrházból és odakint azután agyonlőtte. A gyilkos kiléte eddig ismeretlen. A szegény Medve Ignácot özvegye és hét kiskorú gyermeke siratja.

Legtöbb pénz folyik be az állampénztárba a m. kir. államvasutaktól. Sokkal több még a mindenféle egyenes állami adóknál is, mert míg emezek-

ből 213 millió korona bevétel van a jövő évi költségvetésben kilátásba helyezve, addig az államvasutak révén a kormány 218 millió korona bevételre számít. (A fogyasztási adók révén 166 millió korona, a dohányjövedék révén 115 millió korona bevételre számít az állam.)

A kereskedelmi miniszter a m. kir. államvasutak alkalmazottai anyagi helyzetének javítása czéljából 766.680 koronát vett fel a kereskedelmi tárca költségvetésébe. Ebből az összegből jut az előléptésekre 553.670 korona, míg a többi összeg 1672 altiszt fizetésének 1040 korona minimális összegre való felemelésére fordítatik.

Az államvasutak személyzeti létszámában a jövő esztendőre a következő szaporítások vannak tervbe véve: Hivatalnokoknál 88, altiszteknél 453, szolgáknál 761.

Itt a tél. Ha nem látnók a hulló hópelyhekről, ha nem éreznők a korán beállott dermesztő hidegekről, el kellene hinnünk azokról a hírekről, amelyek mindennél jobban jelzik a vasuti embernek, hogy: itt a tél. Ezek a hírek pedig — a sok vasuti balesetnek a krónikái. A világ minden tájékaról olyan nagy tömegekben jönnek a kisebb-nagyobb vasuti szerencsétlenségek hírei, hogy egy ujságot kizárólag azokkal lehet megtölteni. Intő jel ez; nagyon komoly intő jel minden vasuti ember számára, hogy gondoljon a holnapra, gondoljon azokra a veszélyekre, amelyeknek minden pillanatban ki van téve; gondoljon arra, hogy ilyen viszonyok között, ilyen élet mellett mivel tartozik az övének, a családjának. *Biztosítás nélkül ne maradjon egy vasuti ember sem!*

Thibo király palotája előtt még most is megtartják a régi szertartásokat. Minden három órában díszesen öltözött emberek nyilvánosan kihirdetik harangzugás és dobverés között, hogy »a király kegyelméből ennyi s ennyi óra van« s azután a palota felé fordulva a trónterem irányában háromszor végighajolnak a földön.

Az ibolyát Vitruvius tanúsága szerint a rómaiak gyögsyszerül is használták tüdőgyulladások alkalmával s fejkoszoru alakjában varázsszerűen a nehézkor ellen. Jó borral telt hordókba egész sereg ibolyalevelkét dobtak s az abból nyert italt Violatumnak nevezték s csak igen nagy ünnepek alkalmával használták.

Modern Salamon. Egy kínai bíró előtt közelebb két nő jelent meg, mindegyik egy és ugyanazon gyermeket vallva magáénak. A bíró krétával kört vont a szobában, a gyermeket belé tette s azt ítélte, hogy az tarthatja meg, ki karjánál fogva előbb kihuzza. Az egyik nő vonakodott ily kegyetlen kísérlettől s a bíró mint valódi anyának, neki ítélte oda a gyermeket.

A szerencsétlenségek száma a svájci Alpe-seken 1859. óta 80 volt s ez esetekben 134 ember vesztette életét, köztük 40 teherhordó s vezető, 80 turista, 2 szentbernhardi barát, 11 munkás s egy jegeczkereső. 16 szerencsétlenség alkalmával az utasok nem voltak kötéllal összekötve s 28 esetben magokban voltak vagy csak egy vezetővel. Újabb időben a szerencsétlenségek ritkábbak lettek, leggyakoribbak a Montblancon, hol 1859 től 1879-ig 673 megmászás közül 25 végződött szerencsétlenül, úgy hogy minden 26-ik Montblaneot járt utazó elpusztult.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az áruló.

Regény.

— Irta: M. Z. —

(Folyt.)

A csak imént még vad ordítás helyébe néhány pillanat alatt teljes csend lépett. De ez a csend nem tartott tovább ugyancsak néhány másodpercznél. Mert ezt a kompániát, annak a tagjait kíváncsivá lehetett ugyan tenni egy perczre: de megijeszteni, megfélemlíteni azokat nem lehetett. Nem imponált azoknak sem a transzváli, sem egyéb kormány. Nem különösen most, amikor a pálinka hatása alatt durva lelkeik a maguk szenvedélyességének határt nem tudtak és nem akartak szabni.

A pillanatnyi hallgatást csakhamar a meglepetés moraja váltotta fel, mely mindinkább fokozódva, nyílt fenyegetésbe ment át. Itt-ott már pisztolycsővek, késpengék is villogtak a lámpafényben.

A bur parancsnokot azonban mindez nem feszélyezte egy cseppet sem. Magas, öles termetét egész hosszában kiegyenesítve, szilárd, elszánt léptekkel tartott a szoba háttere felé, ahol legsűrűbb volt az aranybányászok csoportosulása. Maston és Lebordier közvetlenül a nyomában haladtak, míg a bur kísérek egyik része az ivó ajtaját állotta el egy kívül, mint belül.

Ez a fellépés figyelmet keltett a vad ficzkókban. Azok, akik egészen közel állottak, morogva engedtek helyet a három férfiúnak. Maston óriási alakja különösen hatni látszott rájuk. A hátrább állók addig zajongtak, amíg kíváncsiságuk nagyobb nem lett, mint erőszakos szándékaik. Legtöbben közülök a padokra és asztalokra ugráltak fel, hogy jobban láthassák, mi készül itt. Mert arról meg voltak győződve, hogy érdekes dolgok lesznek.

— Helyet! — szólt a bur parancsnok kemény hangon, mikor a sűrű embercsoporthoz ért.

Ezek a ficzkók nem voltak hajlandók szót fogadni.

— A törvény nevében, helyet! — rivallt rájuk most már a bur, oroszlánbödülethez hasonló hangjával.

— Ki beszél itt törvényről? — süvített ki a csoportból egy érdes, kellemetlen hang, s a másik pillanatban ott állott a parancsnok előtt — Taylor. Azonban mintha kísérteteket pillantott volna meg, amint tekintete Maston és Lebordier szigorú arczaira esett. Szinte megtántorodott, s amugy is sápadt arczát halotti halványság borította.

— Ördög és pokol — kezdé rekedt hangon. Hát ezeket ki hozta éppen most ide? A sátánnak micsoda gonosz játéka folyik itt?

— Hagyjuk most a sátánt. Kár azt a becsületes embert *ebben* a társaságban emlegetni — felelé a bur. Önt keressük, James Taylor.

— Milyen minőségben keresnek önök engem és mit akarnak tőlem?

— Én a lydenburgi kerület rendőrparancsnoka vagyok. A transzváli kormány nevében önt, James Taylor, foglyomul jelentem ki.

Taylor megremegett, majd daczosan vetette fel a fejét.

— Én angol állampolgár vagyok s a transz-

váli kormánynak és rendőrségnek semmi köze hozzám.

— De van köze a haramiavezérekhez és a bujtogatókhoz, meg hazaárulókhoz. Ön most jön velünk, a többiek pedig lerakják fegyvereiket és huszonnégy óra lefolyása alatt elhagyják Lydenburgot.

Taylor revolveréhez kapott, a többiek pedig iszonyu zsvajban törtek ki.

— Ha ér még annyit az ön élete, mint egy hitvány ebé, rögtön elhagyja ezt a helyiséget — ordítá magánkívül Taylor a bur parancsnoknak arczába.

Maston előre nyult, hogy galléron ragadja Taylort, de a bur visszaszorította a rengeteg öklöt. A kalandorok magatartása olyan fenyegetővé vált, hogy a tettelességek és vérontás kezdése minden pillanatban kitörni készült.

Ebben a pillanatban egy férfit, aki eddig a sűrű embercsoport által elfödve tartózkodott a szoba sarkában, ott, ahonnan az imént Taylor előlépett volt, hirtelen felugrott az asztalra s alig vetett egy pillantást a czivakodó csoport felé, elordította magát:

— Maston ur! Segítség!

Ugyanebben a pillanatban azonban erőszakos kezek megint lerángatták őt az asztalról és Mastonnak alig volt ideje egy pillantást vetni az illetőre.

— Ki az, akit itt fogva tartanak? — kiáltá már most Maston az őket körülfogó vad csoporthoz.

— Fritz hangját hallottam — szólt most közbe Lebordier is.

Ám Maston nem várt többé sem engedelmre, sem békés elintézésre. Egyik kezében revolverét szorongatva, a másikkal közébe rontott az utját elálló tömegnek s óriási erejével mi. Jozdorját szórta széjjel a kalandorokat. Az egyik ficzkót eközben nagyon is a falnak találta szorítani s ez, a dühtől elvakítva, éppen feléje irányította pisztolya csövét, amikor Lebordier golyójától homlokra találva, a földre zuhant.

Ez a lövés jel volt az általános felfordulásra és kavarodásra. A következő perczben Maston, Lebordier s a bur parancsnok ott állottak két férfi mellett, akiknek karjaik hátra voltak kötözve és akiket a ficzkók egy része a sarokban lezorítva tartott. E két férfiuban az előbbieket — Fritz és Duvalt ismerték fel.

Tíz fegyvercső is irányult a három bátor férfiúra, akik ökleikkel verdesték széjjel támadóikat, és ki tudja, mily szomorú vége lesz a dolognak ott a szoba sarkában, ha Taylor közbe nem veti magát és esendre nem inti embereit.

— Megálljatok, emberek! Most majd mi ülünk törvényt a gyilkosok felett. Kár volna őket időnek előtte elpusztítani. Nekem még külön számadásom van ezekkel...

— Árulás, árulás!... Körül vagyunk zárva! — hangzék a nagy zsvajból, onnan az ajtó felől.

Taylor megint meghökent.

— Örizzétek ezeket itt! — kiáltá embereinek s az ajtó felé rohant.

Ott talán még nagyobb volt a kavarodás, mint az ivó innenső sarkában. Taylornak utat engedtek

emberei az ajtóig, ámde ott egy csoport szálás bur-nak a revolverei meredeztek feléje.

— Mi ez? Mi történik itt? — kiáltá rájuk parancsoló hangon. Bocsássatok!

— Mindenkit, csak önt nem — felelé nyugodtan a burok egyike.

Taylor reávetette magát az emberre, hogy erőszakkal utat törjön magának ki a szabadba. Egy vasököl azonban mellen ragadta s hatalmas erővel taszította őt vissza czimborái közé.

Taylor tehetetlen dühvel nézett körül. Szemei vadul villogtak, ajkai tajtékzottak. Egyik embere sietett őt felvilágosítani a helyzetről.

— Mikor azok ott bejöttek — s szemeivel Maston és társai felé intett — s a kormány rendőrségét emlegették, többen a mieink közül kimentek a szobából. Odakint rögtön lefoglák őket a paraszt bitangok, elszedték fegyvereiket s az istállóban tartják őrizet alatt.

— Igen — vágott szavába az ajtót őriző burok egyike. És most reátok kerül a sor. Aki pedig mozdulni mer, az rögtön bucsuzzék el a lelkétől.

Ezzel a bur egy sajátságos, éles füttyöt hallatott. A következő pillanatban minden ablaküveg csörömpölve hullott a szobába és az ablaküregek egyszerre megteltek befelé irányított puskacsövekkel. Az ivószobának most már másik ajtaján is egymás nyomában tódultak befelé az ugynevezett parasztok, a burok.

— A sátán van ezekkel? — orditá magánkivül Taylor. Hát jó. Ha halál kell, legyen halál. De együtt megyünk mindnyájan a másvilágra.

Azzal ő maga célba vette a szoba tetejéről lecsüngő egyik lámpát, czimboráinak egyike a másikat, s a következő pillanatban mély sötétség burkolt be mindent a tágas szobában.

Az egész esemény, amit itt elmondottunk, alig tartott két-három perczig. Lebordier, mikor barátait ismerte fel az elfogottakban, oly szorosan férközött előbb Duvalhoz, majd Fritzhez, hogy észrevétlenül sikerült azok kötelékeit felvágnia. Az őrizőik különben is minden figyelmüket a benyiló ajtónál lejátszódott jelenetre fordították e perczen. Ám a bur parancsnok és emberei el voltak készülve arra is, hogy e gazok besötétítik a szobát és így fogják a maguk gyilkos hajlamait kielégíteni. Azért. amint a szoba elsötétedett, a parancsnok rögtön felkapta a mellette álló hosszú asztalnak deszkáját és közébe ugorva a kalandorok csoportjának, vadul kezdett azzal maga körül csapkodni. Ezzel ugy megzavarta amazok szándékát, hogy az a néhány lövés, amit vaktában neki eresztettek, több kárt tett a saját embereikben, mint azokban, akiknek szánva voltak. Maston, Fritz, Lebordier ugyanekkor a hozzájuk legközelebb álló alakokra vetették magukat, hogy élet-halálharcot vivjanak az emberi társadalomnak e salakjával.

De megint nem került a végsőig a dolog, mert amilyen hamar állott be a sötétség, épp oly hamar támadt megint világosság is ama fáklyák fényénél, melyeket a betóduló burok evégből már előre elkészítettek és rögtön meg is gyújtottak. Ezek világát lövéssel kioltani nem lehetett.

Fritz az egyik banditán térdelt a földön, aki, miután revolverét sikertelenül sütötte reá az imént, most késével igyekezett a bátor fiut megsebezni.

Lebordier és ellensége elkeseredett birkózás-

ban, szorosan átölelve tartották egymást, mindegyik a másikat igyekeztén a földhöz vágni.

Maston jobbával is, meg balkezevel is, egy-egy ilyen ficzkót tartott a torkánál, és oly nagy igyekezettel nyomogatta őket a falhoz, mintha a kilógó nyelveiken akarná tanulmányozni, vajjon nem rontották-e meg a gyomrukat?

Csak Duval ült tehetetlenül, a fájdalomtól eltorzult vonásokkal, a szoba sarkában. A nekik szánt golyók egyike mégis célzott talált s a szegény embernek jobb vállába furódott.

De a bur parancsnok is sebesültje lett e rövid, kétségbeesett küzdelemnek. Éppen mikor a fáklyák fénye újból világosságot árasztott a szobába, szemben találta magát Taylorral. Ez vak dühében rögtön a parancsnokra sütötte forgópisztályát, de izgatottságában rosszul célzott s golyója csupán surolta ellenfelének az oldalát. Nyomban reá a parancsnok az asztaldeszkával oly erővel csapott le Taylorra, hogy ez eszméletlenül terült el a földön.

Ezzel a küzdelemnek vége is szakadt, mert a betóduló burok hamar ártalmatlanná tették az egész gyüleléshadatot, melynek bátorsága a nagy tulerő láttára igen hamar megcsappant.

(Folyt. köv.)

Pompás vendégfogadó.

— Már hogyne fogadnám el! A legnagyobb örömmel! — kiáltottam fel, mikor az itt következő sorokat olvastam egy névjegyről:

»Kedves barátom!

Két rokonom fog a franciaországi postahajóval megérkezni, akiket fejedelmi módon óhajtok megvendégelni. Elviszem őket Vataba, a »Vadászok találkozóhelye« című étterembe. Pompás ebédet már rendeltem is, s ha te szívesen fogadod meghívásomat, nagyon fogok örvendeni.

Wilsinszki.

Nyomban elküldtem a választomat: jövök.

Vata egyike Numea legköltőibb fekvésű helyeinek. Ott terül el a tengeröböl ölében, illatos mezők és regényes erdők közt. A tenger üdítő, hús lehetől szinte újjá születünk a forró délszaki nap gyilkos klímájában.

Ami pedig a »Vadászok találkozóhelyét« illeti, az kétségkívül a legjobb fogadó egész Numeában.

Vidám este ígérkezett tehát a számomra.

Három óra volt. A postagözöst még csak a parti táviró jelezte; két órai idő volt tehát még a rendelkezésemre. Elhatároztam, hogy megtekintem addig az ültetvényeimet.

Fölnyergeltem a lovamat, bebarangoltam a környéket és — csakugyan elkéstem. A hajó már akkor megérkezett s az utasok el is hagyták a földézetet, mikor oda értem.

Egyedül indultam tehát Vata felé, ahova esti hat órára érkeztem meg.

A »Vadászok találkozóhelye« tekintélyes hırneve mellett is csak ritkán lát vendéget. Ez este azonban még a tájéka is kihaltnak látszott. Különös gyanu fogott el, mikor lovamról leszállottam. A nagy teremben tizenöt-husz diszesen fölterített asztal fehérlett felém — valamennyi üresen.

A legbelső szögletből, egyik fölvirágozott asztal mellett, Wilsinszki barátom kétségbeesetten komor arca, mint a boszuság megdöbentő szimbóluma, meredt reám.

Wilsinszki, rendes állapotában, a féktelen jókedv élő példaképe volt. Nagyon természetes tehát, hogy meghökkenve állottam meg az ajtóban.

— Teringettét! — kiáltottam feléje. Hát a rokonaid hol vannak?

— Ne is beszélj róluk, Sidneyben rekedtek és csak a legközelebbi hajóval érkeznek ide.

— Ugyan! Ez kellemetlen. Tönkre teszi szép esténket. Az ebéddel már most mi lesz?

— Az ebéd kész — mondta tompán, a konyhára mutatva.

Mindenesetre kellemetlen volt a csalódás: de bármint legyen is, ha a rokonok el is maradtak, az ebéd mégis pompásnak ígérkezett; én pedig éhes voltam. Wilsinszki, aki nagy testű, erőteljes ficzkó, bizonyára szintén étvágyat érzett, mely ilyen kirándulások alkalmával még kétszeres is.

Vigasztaló hangon mondtam tehát:

— Mi a szándékod, barátom?

Wilsinszki végignézetni rajtam, aztán felkiáltott:

— Mi a szándékom? Ebédelni fogunk — négy helyett!

— Annál mi sem lesz könnyebb — szoltam s nyomban el is helyezkedtem az asztal mellett.

Néhány percczel később tálaltak, még pedig oly ebédet, mely dicsőségére vált volna a boldogult Vatelnek is.

A helyzet azonban még sem volt teljesen vigasztaló, mert a drága ebéd nagy része kárba veszett. Sajnálkozással néztem a barátomra, akinek arca hirtelen mosolygásra fordult.

Az ajtó nyílt. Két fiatal katona lépett be rajta s egy pillanatra meghökkenve a nem várt pompától, megállottak.

Halk hangon tárgyalni kezdtek.

— Mondd csak, Nicaise, biztos vagy abban, hogy ez a másfélfrankos étterem? — kérdezte, aki először lépett be.

Ez a mondat meglepett. A »Vadászok találkozóhelye« a vidék legdrágább vendéglője volt.

— Persze! Biztos hát! A káplár mondta nekem — válaszolta Nicaise ugyanolyan hangon.

— Akkor jól van. Ülünk hát le.

És letelepedtek közelünkben.

Az étterem tulajdonosa lépett be s éppen a katonák felé tartott, mikor Wilsinszki magához intette. Két szót sugott neki halkan, mire a vendég-lős mosolyogva távozott.

A barátom e perctől fogva, mintha csak kicserélték volna, visszanyerte régi jó kedvét. A szomszéd asztalon kezdetét vette az ebéd föltalálása. De már az első teritéknél felismertem, hogy szakasztott mását tálaltak annak, amit mi költöttünk el. Figyelmeztettem is Wilsinszkit, aki halkan s mosolyogva így válaszolt:

— Várj csak. Azt hiszem, nem fogunk unatkozni.

Nicaise és barátja, hatalmas katona-étvágygal, neki estek a levesnek, melyet csakhamar finom sült követett, izléssel és diszszel elrendezett gourmand falatokkal körítve. A fiatalabbik hadfi azonban nyugtalanzkodni kezdett.

— Mondd csak, Nicaise, biztos vagy abban, hogy ez csak másfél frankos vendéglő?

— Igen. Hogyne! Már hogy kételkedhetnénk abban, ha a káplár mondta?

— Jól van no. De hát ez itt... nagyon is finom, amit enni adnak.

— Finom bizony! Micsoda pecsenye! Nézd csak.

— És micsoda bor!

— Éppen az, amelyet én szeretek. Csakhogy itt mintha jobb volna mégis.

A pecsenye és a bor hamar eltűnt. A saláta következett ezután: fantasztikusan elrendezett, szinte művészettel felépített, tarka, étvágygerjesztő valami, amiből tengeri rák vörös husa kandikált elő a sauce és saláta közül.

A két katona meglepetve nézett egymásra s mikor a pinczér tiszteletteljesen ismét felre állott, a fiatalabbik aggodalmas suttogással fordult társához:

— Öreg, ez mégsem lesz másfél frankos vendéglő. Ebből baj lesz.

Ez egyszer Nicaise is aggodalmat árult el, de csak egy pillanatig.

— Dehogy lesz! — mormogta aztán. — Nem vagyunk Franciaországban. Hisz tudod, hogy itt minden olcsóbb, mint otthon... A dohánynak is három sou az ára tiz helyett... Igaz-e?

— Igaz... De ha ezt az ebédet Franciaországban akarnánk megenni, az legalább is... legalább is... Nem is tudom, mennyibe kerülne!

— Itt, Numeában — mondta a káplár — az ember semmiből is megél.

— Akkor hát... persze... az egészen más.

A saláta után szem- és inycsiklandó torta következett, leleményesen kiesztelt környezetben, pompás, aranyszínű ananász, melyet apró sütemények szivárványszínű sora vett körül.

Nicaise katonához illő bátorsággal, tétovázás nélkül fogott a csodás valamihez. Társa azonban végképen megfélemlítve s szinte önkénytelenül megragadta a kezét.

— Ne, Nicaise! Ezt ne bántsuk!...

— De hát mi lelt?

— Ördög tudja! hanem, ha százszor is mondta a káplár, ez nem lehet másfél frankos étterem! Én... én, istenecsse, félek. Ebből nagy botrány lesz.

Nicaise maga is meghökken s pillanatig feltartott késsel és ostobán maga elé bámulva, nem tudta mittevő legyen.

Wilsinszki az egész idő alatt pompásan mulatott. Ebédünket ekkorra már régen elköltöttük; az idő is elmúlt, távozni készültünk. Barátom a pinczért szólitotta

— A számlát! — mondta Wilsinszki.

A két katona aggodalmas arcczal fordult hirtelen asztalunk felé. Csaknem hangos kacajra fakadtam e két arcz láttára.

A gazda nyomban előállott a számlával.

— Mennyit tesz ki? — kérdezte Wilsinszki jól hallható hangon.

— Száz frank — volt a válasz.

E szóra nagy csörömpöléssel hullott ki Nicaise kezéből a kés; társa pedig, aki önkénytelenül is felugrott a helyéről, felborította tányérját, mely ezer darabban esett a padlóra.

— Száz frank! — mormogta Nicaise leirhatatlan ijedelemmel.

Társa egy hangot sem birt kiejteni, csak nézte az összetört tányért, melyet egy gyorsan elősiető pinczér eltakarítani igyekezett.

E pillanattól fogva a két hadfi nem is érintett többé semmit az asztalnál. Néma kétségbeeséssel ültek székükön; belső küzdelmük azonban ékesszólóan tükröződött tekintetükből.

A pinczér azután letette mindkettő elé a maga számláját.

Hosszu ideig egyik sem mert a papirlapra tekinteni, mintha el akarták volna odázni a rettenetes ítéletet, mely rájuk várakozott.

Nicaise végre megkoczkáztatta. Anélkül, hogy érinteni merészelte volna, lopva tekintett reá. Méltóságteljes vonásokkal az 1,50 szám pompázott rajta. — Százötven frank! — kiáltotta ijedten.

A másik katona is megnézte a maga számláját. — Dehogy! Csak 1 frank 50 centimes... és mély sóhaj szabadult ki lelkéből. — Te nem láttad a közébe irt vesszőt — mondta szemrehányó hangon.

Erre aztán kisimultak az arcok. Fizettek, távoztak és hangos éneküket még messziről is hallottuk az illatos éjszakában, utban hazafelé.

L. Ch.

ANEKDOTÁK.

Biró előtt. *Biró:* Tudja-e, miért áll előttem?

Vádlott: Hát azért, mert nem kínálnak meg széssel...

Elszólta magát. *Férj:* Emlékszel, amikor tőled csókot raboltam és az anyád hirtelen betoppant?

Nő: Igen, szegény mamának két órán át kellett arra a pillanatra várnia.

Olvásóink figyelmébe ajánljuk a következő könyveket:

1. Vasuti élet.

— Irta: Temesváry Alajos. —

Ebben a művében szerző keresetlen egyszerűséggel, de megrázó színekben festi a vasuti életnek fáradsalmait, kinlódását, nehézségeit, de különösen ezernyi veszélyeit, s a történetek, melyeket itt elmond, igazán megható részleteket tárnak fel az olvasó előtt ebből a ritka nehéz életből. A könyv annál értékesebb, mert szerző a benne szereplő embereket mind ismerte, a velük történt borzalmas eseményeket részben közvetlenül is megfigyelte. Aki elolvasta ezeket a történeteket, az más szemmel fogja nézni a vasuti embert és más véleménynyel lesz annak szolgálata felől. A könyvet tagjaink le szállított árban, 60 krajczár beküldése mellett rendelhetik meg kiadóhivatalunkban.

2. Bumli.

— Irta: Temesváry Alajos —

Lapunk szerkesztőjének ezen újabb könyvéről elég annyit mondanunk, hogy aki a vasuti életnek derűs oldalait, kaczagató fonákságait is meg akarja ismerni, az olvassa el a Bumlit. Nem fogja sajnálni sem a fáradságot, sem a pénzt, amit reá fordított. Csak arra a néhány vig dologra kell utalnunk, ami lapunkban a szerző tollából eddig megjelent és mindenki tisztában lesz azzal, hogy jó könyvet kap pénzeért. Ára egy korona, mely lapunk kiadóhivatalához küldendő be.

Aki egyszerre rendel meg mind a két könyvet, azokat összesen két koronáért kapja.

E két könyvnek nem volna szabad hiányoznia egy vasutas házában sem.

Csitt-csatt.

— Irta: Csitt. Fordította: Csatt. —

Igen mulattató, pikáns novellafüzér. De csak felnőttek számára íródott. Bolti ára 3 korona, a »Kitartás« tagjai ellenben 2 korona beküldése ellenében rendelhetik meg kiadóhivatalunknál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Lásza, abban önnek teljesen igaza van. Mert miért ne lenne megbízható az olyan álmoskönyv, amelyikben az áll, hogy: *ludhust enni jó.* Nézzen csak tovább benne, hátha meg vagy on ott irva az is, hogy: *bort inni ajánlatos;* mert ha igen, akkor mi is készek vagyunk esküt tenni annak az álmoskönyvnek a megbízhatóságára.

Kis kíváncsi. Az, hogy valaki az emberek arcvonásaiból igyekezzék kiolvasni azok jellemét, nem a XIX. század tudósainak találmánya. Foglalkoztak e kérdéssel már korábban is, és miután önt a dolog nagyon érdekelni látszik, hát elmondjuk, hogy mi volt e tekintetben egy XVIII. századbeli tudós német asztronómusnak a véleménye — a férfiakat illetőleg:

»A nagy és széles száj mérges kedélyre vall és falánk, telhetetlen gyomorral. Egy igen széles száj, amelyik úgy néz ki, mintha késsel vágták volna be az arcba, kegyetlen, gonosz, kapzsi jellemre mutat; az ilyen férfiak nagy szájhősök, henczegők, svihák, bolondok és hazugok. A kicsiny száj a félénk, csendes, de hűtelen férfiak czégére. A kiálló, széles és vastag ajkak tulajdonosa tisztátalan, erkölestelen és kegyetlen. Akinek olyan szája van, amelyik nagyra látszik, de csak kis nyílással bír (?!), az aljas gondolkodású, hazug ember, aki nagyon szereti a tánczot, meg a mulatságokat. Aki beszédközben szájának csak egyik felét nyitja ki, az egy hamis, alávaló ember. A hosszú állu ember nem igen szokott mérgeledni; kinézése jószágos, mindamellett az illető vagy nagy hunczfut, vagy hóbortos bolond. Az olyan emberektől, akiknek kicsiny az álluk, óvakodni kell, mert ezek istentelenek, minden gonoszságra készek, aljas árulók, kémek és úgy kell tőlük őrizkedni, mint a kigyóktól. A gömbölyű áll puháságnak a jele, miért is az asszonyok álla rendszerint gömbölyű. Az igazi férfi az akinek az álla majdnem négyszögletes.«

No ugy-e, hogy milyen jól megfigyelte az a bácsi az embereket? Csak azt szeretnénk még magunk is tudni, hogy ő szerinte milyen szájuk és álluk volt a becsületes, derék embereknek?

Szerencsétlen asszony. Biz az baj. Nagy baj. Hanem a családi viszonyok közelebbi ismerete nélkül mi ilyen dologban nem igen adhatunk tanácsot. A családi viszonyok firtatását pedig, ne vegye tőlünk rossz néven, de nem szeretjük. Ez nem fér össze a mi izlésünkkel.

K. Katicza, Sz.-utca. Az az *M. Z.*, aki a most folyó regényünket írja, senki más, mint ismert humoristánk Máv Zakariás. Hogy ki az a Máv Zakariás, azt nem tudja senki más, csak szerkesztőnk. Ez meg nem hajlandó elárulni — önnönmagát.

Papucsfi. A dolog így történt: A rendőr, egy részeg kompániát hajtva éjfél után a városháza felé, az egyik utcasarkon megáll és imígyen itélkezik: »A nőtlenek velem jönnek, a házasság pedig takarodjanak haza!« Mit gondol, kik voltak jobban megijedve? Mert úgy vesszük észre, hogy uraságod az utóbbiakhoz tartozott. Haj-haj!

Radó Ignác, Kis-Czell, 6 korona 60 fillért; *Takács János, Szombathely,* 8 korona 43 fillért; *Mátis Gáspár, Zilah,* 18 korona 33 fillért; *Bene János, Kassa,* 22 korona 40

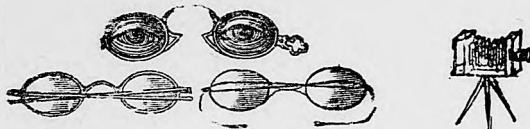
fillért; *Keilbach Miklós, Versecz*, 29 korona 38 fillért; *Dobos Elek, Szomhathely*, 91 korona 99 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Asbóth Lajos, Popovaca*, márczius és április hónapokra; *Antal Gyula, S.-A.-Ujhely*, május hóra; *Kretschmer Ágoston, Budapest*, július és augusztus hónapokra; *Listár János, R-Csaba*, augusztus hóra; *Hübsch Ferencz, R.-Keresztur*, szeptember és október hónapokra; *Csorba András, Zagya-Szántó*, október hóra; *Manzer Vilmos, Budapest*, október és november hónapokra; *Bradák Ferencz, Szt.-István*, október és november hónapokra; *Elbl Károly Budapest*, október és november hónapokra; *Klucsik János, Zólyom*, október és november hónapokra; *Krisztofszky György, S.-A.-Ujhely*, október és november hónapokra; *Ormi Miksa, Butyin*, október és november hónapokra; *Reinhold Rezső, Budapest*, október és november hónapokra; *Hégyi Endre, Kis Czell*, október és november hónapokra; *Hazmann József, Ebszőny*, október és november hónapokra. hiány 10 fillért; *Majdán Pál, Selyp*, október és november hónapokra; *Geczik János, Ó-Kemence*, október és november hónapokra; *Zsigó Károly, Facset*, december hóra; *Tusány József, Budapest*, november és december hónapokra; *Péntek Viktor, Csanak*, november és december hónapokra; *Juhász Vincze, Körpa*, november és december hónapokra, hiány 40 fillér; *Strauss Ferencz, Titel*, november és december hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

HATSCHÉK BÉLA

utóda: **FRISCH IGNÁCZ**
lát- és műszerész

BUDAPEST, csak VII., Erzsébet-körut 5. sz.
(a New-York kávéháztól 2-ik ház).

Látszerészeti cikkekben, emberi műszemek minden színben 10 koronától feljebb (műszemek betételeért külön díj nem lesz számítva).

Szemüvegek, orrcsipetők, minden szemhez külön választva 2 koronától feljebb.

Színházi és tábortábori látcsövek börtokkal 10 koronától feljebb.

Légszűrők, különböző célra szolgáló hőmérők stb. 1 koronától feljebb.

Rajzeszközök, mérőszalagok, mérőpálcák, szintezők stb.

Fényképezési cikkekben kézi és állványos kamarák a hozzá szükséges kellékekkel gyári áron (sötét szoba használat- és tanításért külön díj felszámítva nem lesz).

Villamos házi sürgöny és telefonok berendezése és azok jókarban tartása ép úgy a

Villamos világítási berendezések vagy azok átalakítása stb. a legolcsóbb áron számítva.

Árjegyzékeket az üzletben díjtalanul adom.

Vidékre bérmentve küldöm.

☛ **Központi telefon-összeköttetés 62-87.** ☚

A „**Kitartás**” egyesület tagjai, tagsági jegyük felmutatása ellenében, 15% árkedvezményben részesülnek, mely kedvezményből csak a fényképezési papírok és cikkek vannak kizárva.

Cserélni óhajt

Nagy-Becserek állomásról egy váltó-ór. Ajánlatok **Lakatos Fülöp, váltó-ór** címére kéretnek **Nagy-Becserek** állomásra.

Kalauz

cserélni óhajt a miskolci üzletvezetőség területéről vagy Budapestre vagy Szabadkára. Szives ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kér.

Raktárnok

cserélni óhajt különösen az erdélyrészi vonalon fekvő állomások egyikére. Szives ajánlatokat kér e lap kiadóhivatalába.

4 liter

kitünő borókapálka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly Felka

Szepes-megye.

Eladó telek.

Dunakesz állomástól félórnyira fekvő Kis-Alag (Kundháza) telepen 600 □ öles szép fekvésű telek szabad kézből eladó. Czim: Budapest, Csengery-utca 45. sz., III. em. 24.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természettan.
IV. Számtan.
V. Mértan.

Írta: **KERTÉSZ ÁRMIN**
m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető **szerzőnél, Budapest, Dohány-utca 28. sz.** és lapunk kiadóhivatalában.

☛ **Bolti ára 2 korona 20 fillér.** ☚

A „**Kitartás**” tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján **1 korona 60 fillér kedvezményes áron.**